

## Закључци

*Са савјетовања у Никшићу о актуелним проблемима планинског газдовања*

Пољопривреда планинског рејона наше републике, и поред знатних потенцијалних могућности које пружају пространи травњаци у друштвеној својини, знатно заостаје за пољопривредом осталих производних рејона. Узроци таквог заостајања различити су. Треба истаћи, поред неповољних услова за крупну производњу, несагледане проблеме развитка и недостатак разрађених концепција развоја на друштвеним основама.

Пољопривреда у брдско-планинском рејону мора се заснивати на организационом повезивању планинских и низијских подручја. Ово повезивање треба да се оствари подјелом рада, односно специјализацијом између долињских и планинских производних јединица.

За остваривање предвиђених мјера у активирању планинског подручја, материјал и дискусија указују у ком правцу треба ићи у рјешавању најактуелнијих проблема планинског подручја наше републике.

Полазећи од закључка X сједнице Централног комитета Савеза комуниста Црне Горе („О неким актуелним проблемима аграрне политике“) а у складу са поставкама развоја пољопривреде у наредном периоду, неопходно је приступити рјешавању најважнијих проблема од којих зависи активирање потенцијалних могућности брдско-планинског подручја.

У том смислу потребно је:

1. Да општине уступе планинске пашњаке на искоришћавање и управљање радним организацијама. Управљање пашњацима од стране радних организација омогућава брже и ефикасније развијање друштвено организоване производње;

2. Предаја пашњака на управљање радним организацијама захтијева израду концепције за рационално газдовање пашњацима. Ову концепцију треба разрадити до основних планова унапређивања и правила о искоришћавању пашњака, којима се одређују све мјере како у погледу унапређивања, тако и у погледу начина и услова експлоатације пашњака;

3. О начину искоришћавања заједничке испаше планинских ливада после косидбе, потребно је да општине донесу одговарајуће одлуке руководећи се специфичним приликама о почетку косидбе планинских ливада и времену уклањања сијена са ливада;

4. Ради рационалнијег искоришћавања пашњака који чине јединствену економску цјелину, а експлоатишу их сточари са подручја двије или више општина, потребно је да се за њих утврди јединствен режим искоришћавања и унапређивања о чему треба да се радне организације договоре, нарочито у погледу рокова издига и накнаде за коришћење пашњацима;

5. С обзиром на то што Сињајевина представља нашу најпространију пашњачку површину, која је недовољно искоришћена, неопходно је активирати њене потенцијалне могућности. Ради тога треба издрити јединствену производно-економску основу са детаљном разрадом организационих, техничких и технолошких рјешења. У ту сврху шавничка, жабљачка, колашинска и мојковачка општина треба да одреде споразумно по једног представника у групу за израду такве основе и програма. Уколико општине немају одговарајућих стручњака који би могли обавити овај посао, оне то могу повјерити некој установи која се бави израдом економских основа и програма. Те општине треба такође да рјеше питање носиоца овога задатка;

6. При изради производно-економских основа за искоришћавање пашњака и ливада на Сињајевини неопходно је имати у виду и долињска подручја на која се она ослања. На то треба усредориједити организацију и инвестициона улагања;

7. Неповољнији услови привређивања на планинском подручју упућују на потребу изучавања мјера аграрне политике (региси, премије, пореске и друге олакшице) и других мјера неопходних за животне услове (путеви, електрификација, снабдијевање водом итд.).

Планински пашњаци у друштвеној својини представљају материјалну базу за успостављање и развијање друштвено-организоване производње првенствено у сточарству. Радне организације са овог подручја, првенствено задруга, треба да разраде конкретне програме и калкулације у разним облицима производне сарадње са индивидуалним произвођачима, почев од обезбјеђења сточне хране па до реализације производа;

9. Програмима радних организација треба обухватити индивидуалне произвођаче који улазе у кооперативне односе са другом за тов стоке путем авансирања и кредита, а откупљивањем и дотовљавањем утицати да се смањује клање мршаве стоке.

10. Како у нашим приликама није довољно проучен и разрађен систем пашњачког това, намеће се потреба за организовањем истраживачког рада на овим питањима за што треба обезбиједити потребна средства;

11. У оквиру мелиоративне политике у сточарству за брдско-планинско подручје потребно је да заинтересовани органи и организације детаљно разраде план унапређивања сточарства за акционим програмима по рејонима у којима се налазе дотичне организације;

12. Унапређивање сточарства захтијева да се у свакој општини размотри могућност обезбјеђења кадра и формирање одговарајућих служби. Задатак службе био би да се на основу дугорочног програма унапређивања сточарства стара о организацији, производњи расплодњака за природну оплодњу, вјештачком осјеменавању, селекцији, здравственој заштити стоке и др.;

13. Републички органи и општинске скупштинске организацијом служби и другим мјерама треба да обезбиједи досљедно спровођење донесених прописа из области сточарства и заштите стоке;

14. Ради успјешног спровођења мјера за унапређивање планинских пашњака и њиховог рационалнијег искоришћавања, у брдско-планинском подручју потребно је да се ангажују сви друштвено-политички фактори, стручне службе, радне организације и органи управе.